

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kálmán Imre*

Cím: *Holnap dől el Bécsben az Ehrenfeld-kódex sorsa*

Forrás: *Világ*

Bn

(Hely)

1925. 2. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

091

Hely

Idő

"1925"

Személy

Holnap dől el Bécsben az Ehrenfeld-kódex sorsa

(A Világ tudósítójától.) A Nemzeti Múzeum termei téli álomba merültek. Nincs szén és a tavaszi időjárás elől a folyosók és termek zugaiba befészkelte magát a hideg. Mindent lezártak a múzeumban, még a Széchenyi-könyvtár rácsos bejárata előtt is szigorú őr áll. Nem lehet olvasni, nem lehet dolgozni; a tél kiszorítja a könyvtárból a tudomány munkásait.

A könyvtár kötetekkel zsúfolt folyosóin és termeiben azonban már érezni lehet az izegatottságot. A tisztelők télikabátban áll-dogálnak, csoportosulnak, elsietnek s megint összegyülekeznek.

— A kódex, ... az Ehrenfeld-kódex ... holnap dől el a sorsa ...

Még senki sem tud bizonyosat. Számítgatnak, találgatnak, kombinálnak. Fél óra múlva indul Bécsbe a múzeumi könyvtár megbízottja, hogy az Ehrenfeld-családdal tárgyaljon ...

Szent Ferenc és társainak története

A Halotti Beszéd és a Königsbergi töredék után legrégibb nyelvelmélkünk az Ehrenfeld-kódex és egyúttal a legrégibb magyar nyelvű könyv, mert az előbbi két írás csak néhány röpke lapból áll. Volf György tette közzé 1881-ben a Nyelvelmélkár VII. kötetében, egy lapjának hasonmásával. De még Volf könyve is ritkaság ma. A múzeumnak is talán csak egy példánya van belőle.

Jakubovits Emil dr., egyetemi magántanár, a kéziratári osztály vezetője is csak az Ehrenfeld-kódex ügyében foglalatosskodik most. A könyvtárban mindenki erről beszél. Néhány perc van még hátra és indul a múzeum megbízottja. Viszi magával a kódexre vonatkozó adatokat is, közöttük Volf György könyvét. Jakubovits dr. sebtében elmond még egyetmást a „Kódex”-ről:

— A legrégibb írott magyarnyelvű könyv. Szent Ferenc és társainak történetéről szól. 81 levél, tehát 162 oldal terjedelmű a fátyla kötött, zöld bőrrrel bevont, kis negyed-rét alakú könyv. A „kódexek kódexe” alaposan kopott, aranyozott kapcsai málladoznak, az egész nem valami díszes munka.

Ezer angol font az ára, vagy még több.

Csak másolat

— 1430 körül írta az ismeretlen kéz, tehát csaknem félezer évesek az elfakult tintával végigrótt sorok. Itt-ott néhány vörösszínű iniciálé, szerényen kínlódott kezdőbetű tarkítja a papírfoldalakat. Egy kéztől való az írás végig, régi gót-, úgynevezett „kapcsolt barátgót” betűkkel.

— E legrégibb magyar könyv azonban nem eredeti textus, hanem csak másolat. Karátsongyi János püspök kimutatta, hogy 1383 körül fordították latinból. Azóta más kutatások is beigazolták, hogy nem eredeti írás. Ezt az is bizonyítja, — mondja Volf György könyve —, hogy néha igen erős, éktelen latinizmusok is vannak benne. Például: Es ezkepen menüen mogyad (mongyad) ennekem ott fekegy penetenczedert nywgalmatlan parazt. (11. lap.)

Ehrenfeld Adolf mindent megtett

Amikor Ehrenfeld Adolf nyitrai tanuló kezébe került a dobálástól már csaknem szertehulló kódex, a diák hazavitte, átnézte és beleírta a nevét: Ehrenfeld Adolf 1851. Azután elfutottak az évek és Ehrenfeld Adolf csak később tudta meg, hogy kincset őriz fiókjában. Ettől fogva minden szabadidejét a kódexnek szentelte, kutatott az eredete után. A kötetet persze meghagyta érintetlenül s nem költötte újra, hanem jó erős

börtökbe helyezte. A kutatások aztán meg-hozták az eredményt. Kitént, hogy a kódex nagyjában egy Speculum vitae beati Francis-nek a fordítása, amelynek első kiadása — latinul — Velencében, 1504-ben jelent meg. Ezt az eredeti munkát Ehrenfeld szintén megszerezte és egybevetette a magyar fordítással. Az eredeti nagyjából egyezett a magyar kódex-szel és ezzel bebizonyult, hogy a föltevés helyes volt: az Ehrenfeld-kódex csak másolat.

Huszonhét lap elveszett

A kódex nem teljes. Huszonhét levele örökre elveszett s a vége is csonka, rongyolt.

Hogy ki írta, illetve ki másolta, — nem tudják. Csak fölteszik, hogy egy ferencrendi szerzetes munkája, aki valamelyik felvidéki kolostorban vesződött Assisi Szent Ferenc történetének magyarra való átültetésével. Úgy gondolják, hogy nem férfi, hanem nő-ferencesek, vagyis clarissa-apácák számára készült. Bizonyosság volna erre két fejezet a 73—77. lapon, amelyeket Szent Klárának „boldog Ferenc nemes plantaya”-nak szentel a kódex eredetijének írója. Ez a két fejezet is megmaradt és a még meglévő ötvennégy lap arról tanúskodik, hogy a kódex nyelve régiesebb, mint a XV. századbeli bibliafordításoké, tehát ez a fönmaradt kézirat sokkal régibb eredetinek a másolata, melyben azonban sok nyoma maradt a régi eredetinek.

Ehrenfeld Adolf tehát — látnivaló — igen sokat foglalkozott a kódex-szel. És ő volt az, aki a bécsi egyetemi könyvtár igazgatójának közbenjárására kölcsönkapta Königsbergből a Königsbergi Töredéket, saját pénzén heliogravür-másolatot készíttetett róla és a met-szetet tíz lenyomatattal a Magyar Tudományos Akadémiának ajándékozta.

Azóta pedig eltelt jónéhány évtized. Azt

Székesfővárosi hámondják, hogy Ehrenfeld Adolf fia, Alfréd már egy szót sem tud magyarul ...

Együtt van az ezer font

Ismeretes, hogy a híres Ehrenfeld-kódex a közeljövőben kerül Londonban árverésre. Ezer fontot, háromszázötven millió koronát kér érte az Ehrenfeld-család és ámbár a szakértők szerint a kódex nem ér ennyit, valószínű, hogy talán még magasabb áron is megszerzi magának valami amerikai. A Nemzeti Múzeum igazgatósága tehát sietve érintkezésbe lépett a családdal, hogy legalább a kikiáltási áron adják át a kódexet és tegyék lehetővé, hogy a kevésszámú ilyenfajta magyar műkincsek közé kerüljön, Magyarországra. Ma reggel azután távirat érkezett Bécsből, amelyben Ehrenfeld Alfréd, a holnap, csütörtöki tárgyalásra meghívja a múzeum egyik szakértőjét. Idő-

közben — mint tudjuk — akadt két magyar mecénás is, akik közölték az igazgatósággal, hogy a kódex kikiáltási árának megfelelő összeget szívesen bocsátják rendelkezésre. A 350,000.000 koronát már le-tétbe is helyezték az egyik fővárosi pénz-intézetnél.

A Nemzeti Múzeum főtitkára, Tóth László dr. tehát útra készül. Ott sűrűlő-d-nek, forgolódnak körülötte a tisztviselők:

— Talán mégis sikerül ...

— Lehet. Holnap dől el, hogy ideadják-e háromszázötven millióért, vagy sem.

— És ha nem?

— Akkor ... aukcióra kerül a kódex. És akkor nem sokat remélhetünk ...

A főtitkár még néhány szóra bemegy a főigazgatói irodába. Aztán indul Bécsbe. A kollégák nevetve utána szólnak:

— Haza ne gyere a kódex nélkül! ...

Kálmán Imre.